

ODPIS

Sygn. akt VIII U 2772/15

WYROK

W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie : Przewodniczący SSR del. do SO Maciej Nawrocki

Protokolant st. prot. sąd. Magdalena Pelz

po rozpoznaniu w dniu 1 marca 2016 r. w Poznaniu

odwołania **A. J.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.

z dnia 2 lipca 2015r. nr (...), znak: (...)

w sprawie **A. J.**

przy udziale płatnika składek M. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.

o podleganie ubezpieczeniu społecznemu

1. Zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyjmuje, iż podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne: emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych z tytułu zatrudnienia A. J. w (...) M. O. stanowi w okresie od 1 stycznia 2015r. kwota 4000 zł brutto z uwzględnieniem okresów niezdolności do pracy spowodowanych chorobą,

2. Zasądza od pozwanego organu rentowego na rzecz odwołującej kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

/-/ Maciej Nawrocki

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 2 lipca 2015 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P., na podstawie art. 6 ust.1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 1, art. 18 ust. 1, art. 20 ust. 1, art. 36 ust. 1 i 4, art. 41 ust. 1, art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 121), art. 2, art. 300 k.p. oraz § 2 ust. 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany zakład Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2008 r., poz. 465), art. 104 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2015 r., poz. 149) obowiązującej od 1 czerwca 2004 r., art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz.U. z 2014 r., poz. 272), art. 58 § 1 k.c., stwierdził, że A. J.:

1. podlega od 1 czerwca 2011 r. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zatrudnienia u płatnika (...) M. O.,

2. podstawa wymiaru składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne: emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych stanowi w okresie od 1 stycznia 2015 r. kwota minimalnego wynagrodzenia za pracę z uwzględnieniem niezdolności do pracy spowodowanych chorobą.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż A. J. jest zgłoszona przez płatnika do ubezpieczeń jako pracownik od 1 czerwca 2011 r. Płatnik deklarował za w/w podstawy wymiaru składek: 06-12/2011 r. – 693 zł, 2012 r. – 750 zł, 2013 r. – 800 zł, 2014 r. – 840 zł (1/2 etatu), 01-02.2015 r. – 4.000 zł (pełen etat), 03.2015 r. – 1.200 zł (pełen etat). Ubezpieczona stała się niezdolna do pracy od dnia 11 marca 2015 r. w okresie ciąży oraz jest jedynym pracownikiem w firmie. W toku postępowania płatnik składek wskazał, iż A. J. od 1 stycznia 2015 r. jest zatrudniona na stanowisku managera w sklepie w pełnym wymiarze czasu pracy, znajdującym się w P. przy ulicy (...) oraz okazjonalnie w Ś. i w siedzibie firmy. Ubezpieczona ukończyła kurs organizowany przez firmę (...) Sp. z o.o., a także posiada wykształcenie wyższe na kierunku finanse i rachunkowość oraz dodatkowo uzyskała tytuł zawodowy – technik organizacji reklamy. Ponadto brała udział w seminariach Akademia kompetencji – inwestycja w kadry (...) gospodarki”. Płatnik składek wskazał, iż dowodem świadczenia pracy są efekty jej pracy oraz listy obecności, listy wynagrodzeń oraz zeznania świadków. Przed zatrudnieniem A. J., jak i w czasie trwającej niezdolności do pracy obowiązki powierzone ubezpieczonej wykonywał M. O.. Natomiast od początku maja 2015 r. płatnik składek zdecydował się zatrudnić osobę w ramach umowy zlecenia.

Zdaniem organu rentowego nie ma podstaw do kwestionowania zgłoszenia A. J. do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych z tytułu zatrudnienia w (...) M. O.. Natomiast wątpliwą stała się kwestia wysokości deklarowanego od stycznia 2015 r. wynagrodzenia. Płatnik składek nie przedstawił żadnych dowodów na wykonywanie pracy, o której mowa w punktach od 4 do 12 zakresu obowiązków od stycznia 2015 r. A. J. przez 3,5 roku wykonywała pracę za wynagrodzeniem w wysokości połowy minimalnego wynagrodzenia za pracę i bez wskazania konkretnej przyczyny wynagrodzenie w okresie ciąży wzrosło prawie pięciokrotnie. Zatem z uwagi na długotrwałe zatrudnienie A. J. wątpliwe jest, aby przed 1 stycznia 2015 r. ubezpieczona nie wykonywała żadnych czynności, które jako nowe wskazano w umowie o pracę. Na jej miejsce została przyjęta nowa osoba, której wynagrodzenie znacznie odbiega od deklarowanego wynagrodzenia w wysokości 4.000 zł. Wobec powyższego organ rentowy uznał, iż zawarcie umowy o pracę z tak określonym wynagrodzeniem miało na celu uzyskanie wyższych świadczeń przez A. J.. /vide decyzja w aktach ZUS/

Dnia 20 sierpnia 2015 r., w formie i terminie przewidzianym prawem, **A. J.** złożyła odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc o ponowne przeliczenie podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne według składek odprowadzonych na podstawie umowy o pracę zawartej w dniu 31 grudnia 2014 r.

Uzasadniając odwołującą wskazała, iż stanowisko ZUS jest niezgodne z przedstawionymi w postępowaniu materiałami dowodowymi. Organ rentowy oparł się wybiórczo tylko na jednym fragmencie zeznań świadka A. C., który odnosił się jedynie do obowiązków wykonywanych w ramach wcześniejszej umowy o pracę, ignorując dalszy ciąg jego wypowiedzi oraz inne oświadczenia przedstawione przez pozostałych świadków, które wprost wskazują na zmianę zakresu obowiązków odwołującej oraz wykonywanie nowych zadań. Odwołująca zaznaczyła, iż w ramach dodatkowych obowiązków dokonywała rozliczeń z Narodowym Funduszem Zdrowia oraz nawiązała współpracę z firmą (...) s.c. Odwołująca pracowała również nad przygotowaniem zmian na stronie internetowej firmy. A. J. nie zgodziła się z twierdzeniem organu, iż na jej miejsce została zatrudniona nowa osoba, albowiem w wyjaśnieniach kierowanych do ZUS wskazano wyłącznie, iż rozważane jest zatrudnienie nowego pracownika do wykonywania zadań, które należały do odwołującej przed zawarciem umowy o pracę z dnia 31 grudnia 2014 r. Natomiast nowe obowiązki A. J. zostały przyjęte przez M. O., a nowa osoba zajmuje się tylko niektórymi elementami, które należały do jej obowiązków w ramach wcześniejszych umów z firmą (...) i została zatrudniona na stanowisku sprzedawcy. Ponadto zmiana zakresu obowiązków była związana z faktem podjęcia współpracy z firmą (...) sp. z o.o. odwołująca zaznaczyła, iż warunki jej

nowej umowy o pracę zostały wynegocjowane zanim zaszła w ciążę, albowiem z dniem 31 grudnia 2014 r. kończyła się dotychczasowa umowa. W tej sytuacji została zawarta nowa umowa, na czas nieokreślony, na nowych warunkach wraz ze zmianą stanowiska pracy i zakresu obowiązków oraz należnego wynagrodzenia. /vide odwołanie k. 2-3 akt/

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. w odpowiedzi na odwołanie przytoczył argumentację prawną i faktyczną zaprezentowaną w zaskarżonej decyzji oraz wniósł o oddalenie odwołania. /vide odpowiedź na odwołanie k. 50 akt/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

A. J. (z d. C.) urodziła się w dniu (...) (bezsporne)

M. O. w ramach prowadzonej przez siebie działalności pod nazwą (...) zajmuje się prowadzeniem sklepów ze sprzętem ortopedycznym. Początkowo płatnik składek prowadził dwa sklepy: jeden mieścił się w P. przy ulicy (...), a drugi w Ś. W.. przy ulicy (...). Od 2015 r. sklep w Ś. W.. został zlikwidowany z uwagi na niskie dochody oraz nawiązanie współpracy z firmą (...). Natomiast siedziba działalności mieści się przy ulicy (...).

dowód: zeznania odwołującej (k. 145v-146); zeznania płatnika składek (k. 146v)

Umową o pracę z dnia 1 września 2011 r. odwołująca została zatrudniona u M. O. (...) na czas określony, do 31 grudnia 2011 r. w wymiarze 1/2 etatu na stanowisku sprzedawcy. Miesięczne wynagrodzenie odwołującej zostało ustalone w wysokości 693 zł brutto.

Umową o pracę zawartą dnia 31 grudnia 2011 r. odwołująca została zatrudniona na czas określony do dnia 31 grudnia 2014 r. również w wymiarze 1/2 etatu, na stanowisku sprzedawcy-kasjera. Wynagrodzenie ustalono w wysokości 750 zł brutto.

dowód: umowy o pracę (k. 98, 99)

Do szczegółowych obowiązków odwołującej jako sprzedawcy-kasjera należało:

- przygotowywanie dostarczonego towaru do sprzedaży (metkowanie, układanie na półkach),
- obsługa kasy fiskalnej, przede wszystkim celem wydrukowania klientowi paragonu,
- wystawianie faktur VAT,
- pomoc przy sporządzaniu rocznego spisu towaru znajdującego się w sklepie,
- utrzymanie czystości w obrębie sklepu,
- przestrzeganie przepisów o ochronie tajemnicy służbowej.

dowód: zakres obowiązków (k. 100)

W tym czasie odwołującej odpowiadała praca na pół etatu, gdyż opiekowała się chorą na P. matką, z którą prowadziła wspólne gospodarstwo domowe. W 2014 r. matka odwołującej trafiła do szpitala, gdzie zmieniono jej leczenie. Miało to pozytywny wpływ na poprawę stanu zdrowia i A. J. uznała, iż matka nie potrzebuje obecnie tak intensywnej opieki, co pozwoliło jej na zmianę planów życiowych. Ponadto w czerwcu 2014 r. odwołująca wyszła za mąż.

W związku z tym odwołująca od połowy 2014 r. prowadziła z pracodawcą rozmowy odnośnie zmiany warunków pracy, tj. wysokości wynagrodzenia oraz wymiaru czasu pracy. Zmiana ta wynikała również z faktu, iż siostra odwołującej otrzymała wypowiedzenie ze skutkiem na koniec 2014 r. Bowiem dotychczas to siostra finansowała leczenie ich matki.

W trakcie prowadzonych rozmów, odwołująca i płatnik składek ustalili, iż A. J. przejdzie na pełen etat i przejmie zamówienia, reklamacje, kontakt z przedstawicielami handlowymi i firmami. Jednym z pomysłów było również otwarcie sklepu internetowego. Ponadto od lipca 2014 r. pracodawca rozpoczął współpracę z firmą (...), co wiązało się przede wszystkim z wykonywaniem pracy w terenie.

dowód: zeznania odwołującej (k. 145v-146), zeznania płatnika składek (k. 146v)

Wobec powyższego, umową o pracę zawartą dnia 31 grudnia 2014 r. A. J. została zatrudniona na czas nieokreślony w wymiarze pełnego etatu i powierzono jej obowiązki menedżera. Miesięczne wynagrodzenie brutto ustalono w kwocie 4.000 zł.

dowód: umowa (k. 101)

Do zakresu dotychczasowych obowiązków odwołującej dodano nadto:

- ustalanie harmonogramu dostaw,
- odpowiedzialność za zatowarowanie sklepu i jakość towaru,
- negocjowanie warunków zawieranych transakcji,
- czynną współpracę z obecnymi dystrybutorami sprzętu medycznego oraz pozyskiwanie nowych kontrahentów,
- pozyskiwanie klientów zarówno detalicznych, jak i hurtowych,
- realizowanie zleceń na zaopatrzenie w ramach współpracy z NFZ,
- dbałość, aby sprzedawany w ramach refundacji sprzęt spełniał kryteria stawiane przez NFZ,
- dbanie o wygląd i rozwój strony internetowej.

dowód: zakres obowiązków (k. 102-103)

W dniu 7 stycznia 2015 r. odwołująca otrzymała zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na stanowisku menedżera sklepu.

dowód: zaświadczenie lekarskie (k. 104)

Wobec zawarcia umowy o pracę z dnia 31 grudnia 2014 r., odwołująca przejęła dotychczasowe obowiązki pracodawcy, a dotyczące zamówień, reklamacji oraz kontaktu z przedstawicielami handlowymi i firmami, w tym także z W. M., K. A., A. C.. Nawiązała także kontakt z Ł. M., prowadzącym hurtownię sprzętu zaopatrzenia ortopedycznego, który sprowadzany jest ze Szwajcarii. Ponadto odwołująca zajmowała się rozliczeniami z NFZ. Natomiast w kwestii prowadzenia sklepu internetowego, A. J. kompletowała materiały w celu jego otwarcia oraz zwracała się do firm z zapytaniem o możliwość wykorzystania ich produktów na stronie internetowej, w tym m.in. do K. M..

dowód: listy obecności (k. 105-119), listy płac (k. 120-122), zeznania świadków: W. M. (142v-143), K. A. (k. 143), A. C. (k. 143v-144), Ł. M. (k. 144v), K. M. (k. 145), zeznania odwołującej (k. 145v-146)

W grudniu 2014 r. odwołująca podejrzewała ciążę, która została ostatecznie potwierdzona w trakcie wizyty ginekologicznej w dopiero w dniu 7 stycznia 2015 r., z uwagi na odległe terminy wizyt. Wówczas stwierdzono 10 tydzień ciąży oraz odnotowano, iż nie jest konieczne korzystanie przez odwołującą ze zwolnienia lekarskiego. Odwołująca poinformowała pracodawcę o ciąży w lutym 2015 r.

Od 11 marca 2015 r. odwołująca przebywała na zwolnieniu lekarskim w związku z ciążą.

dowód: dokumentacja medyczna (k. 62-93), listy obecności (k. 105-119)

Po przejściu odwołującej na zwolnienie lekarskie płatnik składek zatrudnił w okresie od maja do października 2015 r. na podstawie umowy zlecenia R. G., ale osoba ta nie sprawdziła się jako sprzedawca.

dowód: zeznania płatnika składek (k. 146v)

Z tytułu prowadzenia działalności przez M. O. łączny dochód za lata 2014-2015 wyniósł około 100.000 zł rocznie. Natomiast miesięczny przychód z tytułu współpracy z firmą (...) przynosi od początku po około 6.000 zł miesięcznie.

dowód: zeznania płatnika składek (k. 146v)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych odwołów.

Sąd uznał za w pełni wiarygodne i przydatne dla potrzeb niniejszego postępowania **dokumenty** zgromadzone w aktach sprawy oraz w aktach pozwanego organu rentowego. Przedmiotowe dokumenty zostały bowiem sporządzone przez osoby do tego powołane w ramach przysługujących im kompetencji oraz w przewidzianej prawem formie. Ponadto ich treść i forma nie były kwestionowane przez żadną ze stron procesu, a zatem i Sąd nie znalazł podstaw, by czynić to z urzędu.

Podstawą dokonanych ustaleń faktycznych Sąd uczynił również znajdujące się w aktach kserokopie dokumentów, albowiem zawarte w nich informacje nie były kwestionowane przez żadną ze stron postępowania, co pozwoliło na potraktowanie tychże kserokopii jako dowodów pośrednich istnienia dokumentów o treści im odpowiadającej.

Za wiarygodne Sąd uznał **zeznania stron: odwołującej** A. J., **płatnika składek** M. O. oraz przesłuchanych **świadków** W. M., K. A., A. C., Ł. M. i K. M..

Powyższe zeznania są logiczne, spójne i wewnątrznie się uzupełniają. Sąd nie znalazł jakichkolwiek podstaw do kwestionowania w/w zeznań, zwłaszcza, że znajdują one swoje potwierdzenie w zebranych w sprawie dokumentach. Ponadto odwołująca i pracodawca, wyjaśnili przyczyny, dla których w grudniu 2014 r. została zawarta nowa umowa, na podstawie której zwiększono wymiar czasu pracy do pełnego etatu i zakres obowiązków oraz podwyższono wynagrodzenie do kwoty 4.000 zł. Świadkowie potwierdzili, iż w celu dokonania zamówień sprzętu ortopedycznego kontaktowali się z odwołującą, jak również kontaktowali się z nią w celu zaprezentowania nowych towarów. Wcześniej, tj. przed styczniem 2015 r., w tych sprawach kontaktowali się wyłącznie z M. O.. Ponadto świadek K. M. wskazał, iż odwołująca zwracała się do niego z zapytaniem o możliwość umieszczenia na stronie internetowej sklepu (...) produktów jego firmy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie A. J. zasługiwało na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie konieczne okazało się ustalenie, czy organ rentowy zasadnie uznał, że podstawa wymiaru składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne: emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych A. J. stanowi w okresie od 1 stycznia 2015 r. kwota minimalnego wynagrodzenia za pracę z uwzględnieniem niezdolności do pracy spowodowanych chorobą.

Zgodnie z przepisami art. 6 ust. 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 w zw. z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 121) ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne, które są pracownikami od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku.

W myśl z art. 47 ust. 1 w/w ustawy składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz chorobowe za pracowników obliczają, rozliczają i przekazują co miesiąc do Zakładu w całości płatnicy składek. Podstawę wymiaru

składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe pracowników stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10, z zastrzeżeniem ust. 1a i 2, ust. 4 pkt 5 i ust. 12 (art. 18 ust. 1 cyt. ustawy).

W zaskarżonej decyzji organ rentowy wskazywał, iż wątpliwą stała się kwestia wysokości deklarowanego od stycznia 2015 r. wynagrodzenia. Płatnik składek nie przedstawił żadnych dowodów na wykonywanie pracy, o której mowa w punktach od 4 do 12 zakresu obowiązków od stycznia 2015 r. A. J. przez 3,5 roku wykonywała pracę za wynagrodzeniem w wysokości połowy minimalnego wynagrodzenia za pracę i bez wskazania konkretnej przyczyny wynagrodzenie w okresie ciąży wzrosło prawie pięciokrotnie.

Na wstępie wskazać należy, iż wprawdzie w prawie pracy obowiązuje zasada swobodnego kształtowania postanowień umownych, ale bezspornym pozostaje, iż wolność kontraktowa realizuje się tylko w takim zakresie, w jakim przewiduje to obowiązujące prawo. Oczywiście z punktu widzenia art. 18 § 1 kp, umówienie się o wyższe od najniższego wynagrodzenie jest dopuszczalne, to należy pamiętać, że autonomia stron umowy w kształtowaniu jej postanowień podlega ochronie jedynie w ramach wartości uznawanych i realizowanych przez system prawa, a strony obowiązują nie tylko respektowanie własnego interesu jednostkowego, lecz także wzgląd na interes publiczny. Powyższe wynika przede wszystkim z treści art. 353¹ kc, który ma odpowiednie zastosowanie do stosunku pracy. Z kolei odpowiednie zastosowanie art. 58 kc pozwala na uściślenie, że postanowienia umowy o pracę sprzeczne z ustawą albo mające na celu jej obejście są nieważne, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, a sprzeczne z zasadami współżycia społecznego - nieważne bezwzględnie. W orzecznictwie Sądu Najwyższego, dotyczącym bezprawnych czynności prawnych prawa pracy, występują liczne odwołania do sankcji art. 58 kc (vide wyrok z dnia 22 stycznia 2004 r., I PK 203/03, wyrok z dnia 28 marca 2002 r., I PKN 32/01; wyrok z dnia 23 września 1998 r., II UKN 229/98, czy wyrok z dnia 14 marca 2001 r., II UKN 258/00).

Zatem dopuszczalność oceniania ważności treści umów o pracę według reguł prawa cywilnego, na podstawie art. 58 k.c. w związku z art. 300 k.p., nie jest w judykaturze kwestionowana.

Dla ustalenia wysokości składek znaczenie decydujące i wyłączne ma fakt dokonania wypłaty wynagrodzenia w określonej wysokości. Należy jednak pamiętać, że umowa o pracę wywołuje skutki nie tylko bezpośrednie, dotyczące wprost wzajemnych relacji między pracownikiem i pracodawcą, lecz także dalsze, pośrednie, w tym w dziedzinie ubezpieczeń społecznych; kształtuje ona stosunek ubezpieczenia społecznego, określa wysokość składki, a w konsekwencji prowadzi do uzyskania odpowiednich świadczeń.

W związku z tym nadmiernemu uprzywilejowaniu płacowemu pracownika, które w prawie pracy mieściłoby się w ramach art. 353¹ kc, w prawie ubezpieczeń społecznych można przypisać - w okolicznościach każdego konkretnego wypadku - zamiar nadużycia świadczeń przysługujących z tego ubezpieczenia. Alimentacyjny charakter tych świadczeń oraz zasada solidaryzmu wymagają, żeby płaca - stanowiąca jednocześnie podstawę wymiaru składki - nie była ustalana ponad granicę płacy słusznej, sprawiedliwej i zapewniającej godziwe utrzymanie oraz żeby rażąco nie przewyższała wkładu pracy, a w konsekwencji, żeby składka nie przekładała się na świadczenie w kwocie nienależnej. Jest tak również dlatego, że choć przepisy prawa ubezpieczeń społecznych w swej warstwie literalnej odnoszą wysokość składek do wypłaconego wynagrodzenia, to w rzeczywistości odwołują się do takiego przełożenia pracy i uzyskanego za nią wynagrodzenia na składkę, które pozostaje w harmonii z poczuciem sprawiedliwości w korzystaniu ze świadczeń z ubezpieczenia, udzielanych z zasobów ogólnospołecznych.

Art. 18 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych - w związku z art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym oraz z przepisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161, poz. 1106 ze zm.) - musi być zatem uzupełniony w ramach systemu prawnego stwierdzeniem, że podstawę wymiaru składki ubezpieczonego będącego pracownikiem stanowi wynagrodzenie godziwe, a więc należne, właściwe, odpowiednie, rzetelne, uczciwe i sprawiedliwe, zachowujące cechy ekwiwalentności do pracy. Ocena godziwości wynagrodzenia wymaga uwzględnienia okoliczności każdego konkretnego przypadku, a zwłaszcza rodzaju, ilości i jakości świadczonej pracy oraz wymaganych kwalifikacji (vide uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 listopada

1997 r., U 6/96, oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1999 r., I PKN 465/99). Takie rozumienie godziwości wynagrodzenia odpowiada kryteriom ustalania wysokości wynagrodzenia z art. 78 § 1 kp, który nakazuje ustalenie wynagrodzenia za pracę tak, aby odpowiadało w szczególności rodzajowi wykonywanej pracy i kwalifikacjom wymaganych przy jej wykonywaniu, a także uwzględniało ilość i jakość świadczonej pracy.

Wskazać przy tym należy, iż przepis art. 86 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który daje organowi rentowemu kompetencje do badania zarówno tytułu zawarcia umowy o pracę, jak i ważności jej poszczególnych postanowień i - w ramach obowiązującej go procedury zakwestionowania tych postanowień umowy o pracę w zakresie wynagrodzenia, które pozostają w kolizji z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierzają do obejścia prawa (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2005 r., II UK 16/050). Zakład Ubezpieczeń Społecznych może więc kwestionować wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 r., III UK 7/09). Realna możliwość takiej kontroli powstaje po przekazaniu przez płatnika składek raportu miesięcznego, przedkładanego zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W raporcie płatnik przedstawia między innymi dane o tytule ubezpieczenia i podstawie wymiaru składek oraz dokonuje zestawienia należnych składek na poszczególne ubezpieczenia. Dane te mogą być zakwestionowane zarówno przez ubezpieczonego, jak i przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W ramach art. 41 ust. 12 i 13 ustawy Zakład Ubezpieczeń Społecznych może zakwestionować także wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa. Na podstawie art. 41 ust. 13 ustawy Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest również uprawniony do zamiany przekazanych przez płatnika składek informacji o wysokości wynagrodzenia (vide uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2005 r. w sprawie II UZP 2/05).

Stanowisko pozwanego organu rentowego, iż wysokość wynagrodzenia określona przez strony umowy o pracę na czas nieokreślony z dnia 31 grudnia 2014 r. (4.000 zł brutto miesięcznie) została ustalona ponad granicę pracy słusznej, sprawiedliwej, zapewniającej godziwe utrzymanie – należy ocenić jako bezpodstawne. Organ rentowy nie przedstawił jakichkolwiek dowodów na poparcie swojego stanowiska, poza twierdzeniem, że zawarcie umowy o pracę z tak określonym wynagrodzeniem miało na celu uzyskanie wyższych świadczeń przez A. J.. Organ rentowy nie kwestionował przy tym okoliczności, że odwołująca świadczyła pracę u płatnika składek, wyraźnie wskazując na to w treści uzasadnienia zaskarżonej decyzji.

W ocenie Sądu wynagrodzenie A. J. w wysokości 4.000 zł brutto należy uznać za odpowiednie do rodzaju wykonywanej przez nią pracy oraz jej doświadczeniu. Nadto samo podejrzenie organu rentowego, że określenie wynagrodzenia w w/w kwocie miało na celu uzyskanie wyższych świadczeń z ubezpieczeń społecznych nie może przesądzać o słuszności twierdzeń organu rentowego. Podejrzenie to nie dowód a organ rentowy nie przedstawił żadnych dowodów świadczących o tym, że zawarcie umowy na czas nieokreślony i powierzenie stanowiska menedżera miało na celu uzyskanie wyższych świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Zauważyć należy, że przed zawarciem umowy o pracę z dnia 31 grudnia 2014 r. odwołująca pracowała w firmie (...) od września 2011 r. Początkowo na stanowisku sprzedawcy, a później kasjera-sprzedawcy. Oznacza to, iż obejmując nowe stanowisko, co wiązało się z dodatkowymi obowiązkami, odwołująca posiadała doświadczenie i wiedzę na temat oferowanych przez sklep (...) produktów. Branża ortopedyczna jest branżą specyficzną, wymagającą odpowiedniej wiedzy, czego nie można zakwestionować w przypadku odwołującej. Z pewnością zdobyte w ciągu 3 lat doświadczenie uzasadniało przekonanie pracodawcy, iż odwołująca poradzi sobie z nowymi obowiązkami. Zaznaczyć także należy, iż dotychczas A. J. była zatrudniona w niepełnym wymiarze czasu pracy, co wynikało z konieczności sprawowania opieki nad chorą matką. Wpływ na podjęcie z pracodawcą rozmowy odnośnie zmiany umowy o pracę miało również to, iż siostra odwołującej, która wcześniej finansowo wspierała leczenie matki, z końcem roku 2014 r. straciła pracę i to ona miała teraz przejąć opiekę nad matką. W czerwcu 2014 r. odwołująca wyszła za mąż, zamieszkała z mężem co również rzutowało na jej plany życiowe.

Uwzględniając zatem powyższe, w tym nieprzedłożenie przez pozwanego jakichkolwiek dowodów pozwalających na poczynienie odmiennych ustaleń faktycznych i ocen oraz mając na uwadze wynagrodzenie i kwalifikacje odwołującej, należało uznać, iż określenie wynagrodzenia A. J. w umowie o pracę na czas nieokreślony z dnia 31 grudnia 2014 r. w wysokości 4.000 zł nie sposób uznać za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

W stanie faktycznym sprawy nie sposób również uznać, by zgłoszenie A. J. do ubezpieczeń społecznych z podstawą wymiaru składek ustaloną w wysokości wynagrodzenia 4.000 zł dotyczyło zamierzonego krótkotrwałego wykonywania umowy o pracę za wysokim wynagrodzeniem. Zwłaszcza, że po zakończeniu urlopu macierzyńskiego i rodzicielskiego, odwołująca planuje powrócić do pracy. Tym samym wynagrodzenie przewidziane przez strony w umowie z dnia 31 grudnia 2014 r. i stanowiące podstawę wymiaru składek odwołującej jako pracownika stanowiło zatem wynagrodzenie godziwe, a więc należne, właściwe, odpowiednie, rzetelne, uczciwe i sprawiedliwe oraz było ekwiwalentne do świadczonej przez nią pracy.

Zaznaczyć w tym miejscu ponownie należy, że zgodnie z przepisem art. 3 kpc strony i uczestnicy postępowania obowiązani są dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek oraz przedstawiać dowody. Zatem, nie jest rolą sądu zarządzanie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie, przy braku dostatecznej aktywności stron. Sąd nie jest też zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 kpc). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 kpc), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 kpc) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 kc). Postępowanie cywilne (w tym i postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych) w polskim prawie opiera się na zasadzie kontrydiktoryjności, co oznacza, że strony oferują dowody, natomiast zadaniem sądu jest rozstrzygnięcie sprawy na podstawie tych dowodów.

W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie odwołująca sprostowała powyższemu obowiązkowi, w sposób przekonywujący deprecjonując argumenty pozwanego organu rentowego. Ten ostatni natomiast nie przejawiał żadnej inicjatywy dowodowej. Przeprowadzone w przedmiotowej sprawie postępowanie dowodowe uzasadnia przyjęcie za podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne odwołującej umówionego w dniu 31 grudnia 2014 r. wynagrodzenia za pracę.

Wobec powyższego, Sąd na podstawie art. 477¹⁴§ 2 kpc w punkcie 1 sentencji wyroku zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyjął, iż podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne: emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych stanowi w okresie od 1 stycznia 2015 r. kwota 4.000 zł brutto z uwzględnieniem okresów niezdolności do pracy spowodowanych chorobą.

O kosztach postępowania sąd orzekł w punkcie 2 sentencji wyroku na podstawie art. 98 § 1 kpc w zw. § 2 ust. 1 i 2, § 3 ust. 1 oraz § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 461), mając na uwadze charakter sprawy oraz nakład pracy pełnomocnika i zasądził od pozwanego organu rentowego na rzecz odwołującej kwotę 180 zł, odpowiadającą minimalnej kwocie kosztów zastępstwa prawnego zgodnie z powołanymi przepisami (pkt 2 wyroku).

/-/ Maciej Nawrocki